

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕСУ

МАУП

Кафедра публічного адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
інституту управління
економіки та бізнесу

(підпис)

Інна СЕМЕНЕЦЬ-ОРЛОВА

«17» вересня 2025 р.

Схвалено на засіданні кафедри
публічного адміністрування
Протокол № 1 від «28» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Інна СЕМЕНЕЦЬ-ОРЛОВА

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Рівень вищої освіти першого (бакалаврського)
(назва освітнього рівня, ОКР)
Галузь знань: 28 Публічне управління та адміністрування
(шифр і назва галузі)
Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування
(шифр і назва спеціальності)
Освітньо-професійна програма: Публічне управління та адміністрування
(назва освітньої програми)

Розробник силабусу навчальної дисципліни:

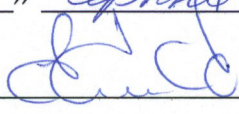
Бобось Олександр Леонідович, доктор наук з державного управління,
професор кафедри публічного адміністрування.

Викладач:

Бобось Олександр Леонідович, доктор наук з державного управління,
професор кафедри публічного адміністрування.

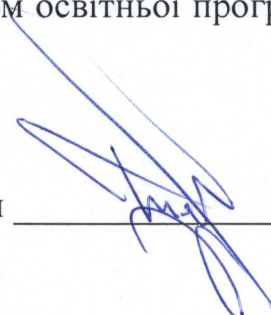
Силабус розглянуто і затверджено на засіданні кафедри публічного адміністрування

Протокол № 1 від «28» серпня 2025р.

Завідувач кафедри Інна СЕМЕНЕЦЬ-ОРЛОВА

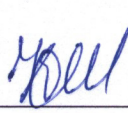
Силабус погоджено з гарантом освітньої програми «Публічне управління та адміністрування»

«29» серпня 2025р.

Гарант освітньої програми Ганна КУЗЬМЕНКО

Силабус перевірено

«1» вересня 2025р.

Заступник директора ННІУЕБ Ірина КАЛІНА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» ____ 20__ р., протокол № ____;

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» ____ 20__ р., протокол № ____;

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» ____ 20__ р., протокол № ____;

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» ____ 20__ р., протокол № ____.

ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

Навчально-науковий інститут управління, економіки та бізнесу

Кафедра публічного адміністрування

Назва дисципліни	Теорія та історія місцевого самоврядування
Викладач (-і)	Бобось Олександр Леонідович
Портфоліо викладача (-ів)	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/institut-ekonomiki/kafedra-publichnogo-administruvannya.html
Контактний тел.	+38-(096)-920-2*-9*
E-mail:	abobos@ukr.net
Сторінка дисципліни на сайті	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/institut-ekonomiki/kafedra-publichnogo-administruvannya/silabusi.html
Консультації	середа, 2 години, 11.30-12.50, корп. 2, каб. 19

1. Коротка анотація до дисципліни. Дисципліна «Теорія та історія місцевого самоврядування» охоплює теоретико-методологічні засади становлення муніципальної влади, генезу самоврядних ідей від Античності до сучасності, а також еволюцію моделей місцевого самоврядування в Україні та світі. Особлива увага приділяється аналізу фундаментальних теорій муніципалізму (вільної громади, державницької, дуалізму), вивченню досвіду Магдебурзького права, земських реформ та сучасних європейських стандартів децентралізації. Дисципліна формує у студентів системне розуміння природи муніципальної демократії, правового статусу територіальних громад та здатності інтерпретувати історичний досвід для розв'язання сучасних проблем публічного управління на місцевому рівні.

2. Мета навчальної дисципліни «Теорія та історія місцевого самоврядування» – формування у студентів цілісної системи теоретичних знань про сутність, принципи та функції місцевого самоврядування, засвоєння історичних закономірностей його розвитку, а також розуміння ролі муніципальних інститутів у побудові сучасної демократичної держави.

Завдання: ознайомити студентів із понятійним апаратом, основними концепціями та науковими школами теорії місцевого самоврядування; розкрити зміст ключових теорій муніципального управління та принципів, закріплених у Європейській хартії місцевого самоврядування; вивчити історичні етапи розвитку самоврядування на українських землях (від вічових традицій та Магдебурзького права до сучасної реформи децентралізації); сформувати уявлення про світові моделі місцевого самоврядування (англосаксонську, континентальну, змішану) та особливості їх функціонування; ознайомити з нормативно-правовими та інституційними засадами становлення місцевої влади в Україні в період незалежності; розвинути вміння аналізувати трансформаційні процеси в муніципальній сфері та оцінювати ефективність впровадження принципів субсидіарності в публічне управління.

3. Формат курсу: очний (*offline*).

4. Програмні результати навчання (інтегральні, фахові компетентності):

Компетентність	Ступінь сформованості компетентності	Оцінювання
Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що	Повністю. Співвідноситься з метою курсу	Поточне, модульний контроль, підсумкове (екзамен)

передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов		
Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми	Поточне, модульний контроль, підсумкове (екзамен)
Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів	Повністю. Співвідноситься з метою курсу	Поточне, модульний контроль, підсумкове (екзамен)
Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки	Повністю. Співвідноситься з метою курсу	Поточне, модульний контроль, підсумкове (екзамен)
Здатність використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні ІКТ	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми	Поточне, модульний контроль, підсумкове (екзамен)
Здатність використовувати систему електронного документообігу	Повністю. Співвідноситься з метою курсу	Поточне, модульний контроль, підсумкове (екзамен)
Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій	Повністю. Співвідноситься з метою курсу	Поточне, модульний контроль, підсумкове (екзамен)
Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності	Повністю. Співвідноситься з метою курсу	Поточне, модульний контроль, підсумкове (екзамен)
Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати	Повністю. Співвідноситься з метою курсу	Поточне, модульний контроль, підсумкове (екзамен)
Здатність впроваджувати інноваційні технології	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми	Поточне, модульний контроль, підсумкове (екзамен)
Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми	Поточне, модульний контроль, підсумкове (екзамен)
Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування	Повністю. Співвідноситься з метою курсу	Поточне, модульний контроль, підсумкове (екзамен)

5. Тривалість курсу. 120 годин (4 кредити ЄКТС), з них: 42 аудиторних годин і 78 годин самостійної роботи; екзамен – 2 години.

6. Статус дисципліни: обов'язкова.

7. Пререквізити: дисципліна «Теорія та історія місцевого самоврядування» передбачає попереднє опанування знаннями та вміннями з навчальних дисциплін: «Державна соціальна політика», «Кадрова політика і державна служба», «Управління розвитком територіальної громади», «Нормативно-правові аспекти публічного управління», «Консалтинг у публічному управлінні».

8. Технічне й програмне забезпечення/обладнання: в освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, комп'ютерні лабораторії, конференц-зали, бібліотека. Вивчення окремих тем і виконання семінарських завдань потребує доступу до інформації зі всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.

9. Політика курсу. Для успішного засвоєння курсу «Теорія та історія місцевого самоврядування» здобувач освіти має:

- регулярно відвідувати лекційні та практичні заняття;
- систематично, системно й активно працювати на лекційних і практичних заняттях;
- відпрацьовувати пропущені заняття або незадовільні оцінки, отримані на заняттях;

- виконувати у повному обсязі завдання, які вимагає підготувати викладач, належна їх якість;
- виконувати контрольні та інші самостійні роботи;
- дотримуватися норм академічної поведінки та етики.

Курс «Теорія та історія місцевого самоврядування» передбачає засвоєння та дотримання принципів етики та академічної доброчесності, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах: всі роботи, доповіді, есе, реферати та презентації мають бути оригінальними та авторськими, не переобтяженими цитатами, що мають супроводжуватися посиланнями на першоджерела. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

Оцінювання здобувача освіти орієнтовано на отримання балів за активність на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійної роботи, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички за які можуть бути, за рішенням викладача, нараховані додаткові (бонусні) бали (участь у круглих столах, наукових конференціях, олімпіадах та наукових конкурсах серед студентів).

10. Зміст дисципліни. Курс складається з трьох змістових модулів. Кожен модуль, у свою чергу, складається з лекційної та семінарської частин:

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи муніципалізму (лекційні теми 1-4, семінарські теми 1-4);

Тема 1. Місцеве самоврядування як об'єкт теоретичного аналізу.

Тема 2. Основні теорії місцевого самоврядування.

Тема 3. Принципи муніципальної демократії.

Тема 4. Правова та організаційна автономія громад.

Змістовий модуль 2. Історія становлення та світові моделі самоврядування (лекційні теми 5-8, семінарські теми 5-8);

Тема 5. Витоки самоврядування в Античності та Середньовіччі.

Тема 6. Самоврядування на українських землях у княжу та козацьку добу.

Тема 7. Муніципальні реформи XVIII–XIX століть.

Тема 8. Основні світові моделі місцевого самоврядування.

Змістовий модуль 3. Сучасний етап та реформування місцевого самоврядування в Україні (лекційні теми 9-12, семінарські теми 9-12);

Тема 9. Становлення місцевого самоврядування в незалежній Україні.

Тема 10. Реформа децентралізації: новий етап муніципального розвитку.

Тема 11. Безпосередня демократія та партисипація на місцях.

Тема 12. Виклики та перспективи муніципального розвитку.

11. Форми і методи навчання. Основними видами навчальних аудиторних занять є лекції, семінарські заняття, консультації.

При викладанні *лекційного матеріалу* передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як проблемні лекції, лекції-візуалізації.

Проблемна лекція забезпечує безпосередній контакт викладача з аудиторією і дозволяє привернути увагу студентів до найбільш важливих проблематичних питань з відповідної теми, визначаючи у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу та спонукаючи слухачів до критичного та самостійного мислення, до осмислення всіх наявних аргументів «за» та «проти», до формування та обґрунтування власної позиції.

Лекція-візуалізація включає візуальну форму подачі лекційного матеріалу за допомогою технічних засобів навчання. Читання такої лекції зводиться до розгорнутого або короткого коментування викладачем візуальних матеріалів, що переглядаються.

При проведенні *семінарських занять* передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як-от: робота у малих групах, рольові ігри, дискусія, публічні виступи, виступи з опануванням, групові проекти та кейс-завдання.

Здобувачі опрацьовують інформацію та проводять наукові дослідження самостійно, у свій вільний час, в тому числі за допомогою всесвітньої мережі Інтернеті бібліотек (див. *рекомендовану літературу*), під час занять виконують усні та письмові завдання, виступають із доповідями та презентаціями, що можуть бути підготовленими як у групі, так і індивідуально, моделюють поведінку у конкретних ситуаціях, пов'язаних з проведенням наукових досліджень, апробацією та публікацією їх результатів, підготовкою, виконанням і захистом магістерських робіт.

12. Оцінювання знань здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП» (https://drive.google.com/file/d/1b19SAAb9_C7rwcO5LCgluDAGISflyArq/view).

13. Система оцінювання навчальних досягнень здобувачів

Поточний контроль знань											Модульна контроль на робота	Екзамен	Загальна кількість балів
max 60 %												max 40 %	max 100 %
Теми	Тема 1	...2	Тема 3	..4	..5	..6	..7	..8	..9	Тема 10			
Робота на семінарському занятті													
Самостійна робота													

*Таблиця містить інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу освіти виставляють оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують, регламентуються Положенням про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

Модульний контроль. Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «Теорія та історія місцевого самоврядування» проводиться на останньому занятті модуля у письмовій формі, у вигляді тестування, а саме, тести закритої форми: тест-альтернатива, тест-відповідність.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи з навчальної дисципліни «Теорія та історія місцевого самоврядування»:

при оцінюванні модульної контрольної роботи враховується обсяг і правильність виконаних завдань:

- оцінка «відмінно» (А) ставиться за правильне виконання всіх завдань (або більше 90% усіх завдань);

- оцінка «добре» (В) ставиться за виконання 80% усіх завдань;

- оцінка «добре» (С) ставиться за виконання 70% усіх завдань;

- оцінка «задовільно» (D) ставиться, якщо правильно виконано 60% запропонованих завдань;

- оцінка «задовільно» (Е) ставиться, якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань;

- оцінка «незадовільно» (FX) ставиться, якщо завдань виконано менше від 50 %.

Неявка на модульну контрольну роботу – 0 балів.

Вище наведені оцінки трансформуються в рейтингові бали у такий спосіб:

«А» – 18-20 балів;

«В» – 16-17 балів;

«С» – 14-15 балів;

«D» – 12-13 балів.

«E» – 10-11 балів;

«FX» – менше 10 балів.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Також, заохочувальні бали можуть нараховуватися, якщо здобувач освіти, наприклад, виконав і захистив певні види робіт, відвідував всі лекції, семінарські й практичні заняття, має власний рукописний конспект лекцій та опрацьований додатковий навчальний матеріал, немає пропусків занять без поважних причин, відвідував додаткові консультації за участі лектора тощо.

Сума заохочувальних балів враховується при виставленні підсумкових балів в заліково-екзаменаційну відомість (але не більше **89 балів** в загальному підсумку) і може бути автоматично зарахована при виставленні підсумкової семестрової оцінки з відповідної освітньої компоненти.

Заохочувальні бали не є нормативними і не входять до таблиці розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти та основної шкали системи оцінювання.

Один захід може бути підставою для виставлення заохочувальних балів лише за однією найбільш релевантною освітньою компонентою.

Підсумкова кількість балів, набрана здобувачами освіти за виконання завдань з самостійної роботи, є однією з складових поточної успішності з навчальної дисципліни.

Самостійна робота з кожної теми за робочою програмою навчальної дисципліни оцінюється в діапазоні від 0 до 3 балів з використанням стандартизованих узагальнених критеріїв оцінювання знань.

Шкала оцінювання виконання самостійної роботи (індивідуальних завдань)

Можлива максимальна оцінка виконання самостійної роботи (індивідуальних завдань)	Рівень виконання			
	Відмінний	Добрий	Задовільний	Незадовільний
3	3	2	1	0

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання.

14. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання. Під час вивчення курсу здобувачами виконуються *самостійні роботи* (див. Робоча програма з навчальної дисципліни «Теорія та історія місцевого самоврядування»).

15. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання. Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий (семестровий).

Поточний контроль здійснюють під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять, метою якого є систематична перевірка розуміння та засвоєння теоретичного навчального матеріалу, умінь використовувати теоретичні знання під час виконання практичних завдань тощо. Можливості поточного контролю є надзвичайно широкими: мотивація навчання, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності, диференційований підхід до навчання, індивідуалізація навчання тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;

- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань;

- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз законодавства та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- самостійне опрацювання тем;

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий.

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, повідомлення тощо); письмовий контроль (контрольна робота, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовій формі тощо); комбінований контроль; презентація самостійної роботи; спостереження як метод контролю; тестовий контроль; проблемні ситуації.

16. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання: *екзамен.*

Екзамен проводиться в усній формі: до завдання входять 3 теоретичних питання, за відповідь на які максимально можливо отримати 20 балів.

Перерахування у традиційну систему:

- 20 балів – здобувач надав правильні та повні відповіді на всі запитання: «зараховано», А, 100-90 балів;
- 15 балів – здобувач відповів на всі запитання, проте допустив певні неточності у визначеннях базових категорій, які не впливають на правильність відповіді в цілому: «зараховано», В/С, 89-75 балів;
- 10 балів – здобувач відповів недостатньо повно і конкретно на поставлені запитання, хоч і відобразив знання основного програмного матеріалу; ця оцінка також відповідає правильній відповіді на одне з двох поставлених питань: «зараховано», D/E, 74-60 балів;
- 0 балів – здобувач надав неправильні відповіді на поставлені запитання, виявив неналежний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу та неспроможність послідовно і правильно аргументувати свою відповідь, або взагалі не в змозі відповісти на поставлені запитання: «не зараховано», F–FX, 59-0.

17. Орієнтовний перелік питань для семестрового комплексного контролю:

1. Розкрийте сутність місцевого самоврядування як особливої форми публічної влади та його місце в системі поділу влад.
2. Проаналізуйте основні теорії походження місцевого самоврядування: теорію «вільної громади» та громадівську теорію.
3. Порівняйте державницьку теорію місцевого самоврядування з теорією муніципального дуалізму: у чому полягає конфлікт інтересів?
4. Визначте роль юридичної теорії (теорії суб'єктивних прав громад) у становленні європейського муніципалізму.
5. Дослідіть поняття «муніципальна демократія» та її співвідношення з представницькою демократією на національному рівні.
6. Охарактеризуйте принципи місцевого самоврядування, закріплені в Європейській хартії місцевого самоврядування.
7. Проаналізуйте концепцію субсидіарності як ключовий принцип розподілу повноважень між державою та громадами.
8. Визначте об'єкт, суб'єкт та предмет теорії місцевого самоврядування як наукової дисципліни.
9. Дослідіть природу муніципальної влади: чи є вона частиною державного апарату чи автономною суспільною силою?
10. Проаналізуйте функції місцевого самоврядування в сучасному демократичному суспільстві.

11. Визначте критерії правової, організаційної та фінансової автономії місцевого самоврядування.
12. Розкрийте зміст поняття «муніципальні права людини» та роль громад у їх забезпеченні.
13. Дослідіть вплив урбанізації на трансформацію теоретичних моделей міського управління.
14. Охарактеризуйте правову природу статуту територіальної громади як «місцевої конституції».
15. Проаналізуйте взаємозв'язок місцевого самоврядування та громадянського суспільства.
16. Визначте роль місцевого самоврядування у забезпеченні сталого розвитку територій.
17. Дослідіть концепцію «нового муніципалізму» у відповідь на виклики глобалізації.
18. Проаналізуйте співвідношення понять «місцеве самоврядування» та «місцеве врядування» (Local Governance).
19. Визначте значення муніципальних символів (герб, прапор) у формуванні ідентичності громади.
20. Охарактеризуйте гарантії місцевого самоврядування: судовий захист та конституційні запобіжники.
21. Дослідіть витоки самоврядування в античних полісах (Давня Греція) та римських муніципіях.
22. Проаналізуйте роль середньовічного міста у руйнуванні феодальної системи та виникненні міських вольностей.
23. Розкрийте історичне значення Магдебурзького права для розвитку європейських та українських міст.
24. Охарактеризуйте структуру управління в містах з Магдебурзьким правом (Лава, Рада, війт).
25. Дослідіть вікові традиції як форму прямого самоврядування у Київській Русі.
26. Проаналізуйте особливості козацького самоврядування та демократизм Запорозької Січі.
27. Дослідіть специфіку полково-сотенного устрою Гетьманщини як системи військово-територіального управління.
28. Охарактеризуйте муніципальну реформу Катерини II (Жалувана грамота містам) та її наслідки для України.
29. Проаналізуйте еволюцію правового статусу міської громади у XIX столітті: порівняльний аналіз системного підходу міських реформ 1870 та 1892 років щодо обсягу самоврядних повноважень.
30. Дослідіть особливості самоврядування в українських землях у складі Австро-Угорщини.
31. Проаналізуйте спроби розбудови системи місцевого самоврядування в часи УНР та Української Держави П. Скоропадського.
32. Дослідіть причини занепаду місцевого самоврядування та переходу до системи «Рад» у радянський період.
33. Охарактеризуйте специфіку англосаксонської моделі місцевого самоврядування та її історичні корені.
34. Розкрийте особливості континентальної (французької) моделі самоврядування: централізм проти автономії.
35. Проаналізуйте німецьку модель самоврядування: поєднання державних та обципних функцій.
36. Дослідіть історію виникнення інституту муніципальних менеджерів у США.
37. Охарактеризуйте процес муніципальної інтеграції в Європі після Другої світової війни.
38. Проаналізуйте роль Рад Європи у розробці та прийнятті Європейської хартії місцевого самоврядування (1985).
39. Дослідіть трансформацію місцевого самоврядування в країнах Східної Європи після падіння соціалістичного табору.
40. Визначте вплив Магдебурзької спадщини на сучасну політичну культуру українських громад.

41. Охарактеризуйте правовий статус місцевого самоврядування за Конституцією України 1996 року.
42. Проаналізуйте Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» (1997) як базовий нормативний акт.
43. Дослідіть причини неефективності «старої» радянської системи адміністративно-територіального устрою до 2014 року.
44. Розкрийте передумови та зміст Концепції реформування місцевого самоврядування 2014 року (децентралізація).
45. Проаналізуйте процес добровільного об'єднання територіальних громад (ОТГ) та його результати.
46. Охарактеризуйте нову систему адміністративно-територіального устрою України (укрупнення районів).
47. Дослідіть повноваження та відповідальність старости у структурі виконавчих органів громади.
48. Проаналізуйте фінансову децентралізацію: власні доходи громад проти міжбюджетних трансфертів.
49. Визначте роль органів самоорганізації населення (ОСН) у системі місцевого самоврядування України.
50. Охарактеризуйте форми безпосередньої демократії на місцях: загальні збори, місцеві ініціативи, громадські слухання.
51. Проаналізуйте особливості управління в містах-мільйонниках та специфіку районного поділу в містах.
52. Дослідіть інститут префектів (або державних представників) як інструмент нагляду за законністю рішень ОМС.
53. Проаналізуйте вплив цифровізації на прозорість місцевого самоврядування в Україні (е-врядування).
54. Дослідіть роль Асоціації міст України у лобюванні інтересів громад на державному рівні.
55. Охарактеризуйте виклики для місцевого самоврядування в умовах воєнного стану (військові адміністрації громад).
56. Проаналізуйте співвідношення військових адміністрацій та обраних органів самоврядування в кризовий період.
57. Дослідіть міжнародне співробітництво громад: побратимство як інструмент залучення ресурсів.
58. Охарактеризуйте перспективи закріплення результатів децентралізації в Конституції України.
59. Проаналізуйте роль місцевого самоврядування у майбутній відбудові (план відновлення) України.
60. Визначте основні вектори гармонізації українського муніципального законодавства із правом Європейського Союзу

18. Шкала відповідності оцінок

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

19. Рекомендовані джерела (література):

Нормативно-правові акти України:

1. Виборчий кодекс України від 19.12.2019 № 396-IX (редакція від 24.10.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>
2. Європейська хартія місцевого самоврядування. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_036
3. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. (із змінами) URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
4. Про службу : Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>
5. Про місцеві вибори : Закон України від 14.07.2015 № 595-VIII (в редакції 19.04.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19#Text>
6. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 04.06.2001 № 2493-III (в редакції 01.08.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#top>
8. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квіт. 2014 р. № 333-р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>
9. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 385 (в редакції 17.09.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF#Text>
10. Про попереднє схвалення законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо децентралізації влади: Постанова Верховної Ради України від 31 серп. 2015 р. № 656-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/656-19#n8>

Навчальна та довідкова література:

11. Берданова О. В., Вакуленко В. М., Гринчук Н. М., Колтун В. С., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Управління розвитком об'єднаних територіальних громад на засадах громадської участі: навч. посіб. К., 2017. 129 с. URL: <http://surl.li/atwpr>
12. Ганущак Ю. І. Територіальна організація влади: напрямки змін : монографія; за заг. ред. В. С. Куйбіди ; Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Львів: Астролябія, 2013. 166 с.
13. Державна служба : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; редкол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), О. Ю. Оболенський (заст. голови), С.М.Серьогін (заст. голови) та ін. К.; Одеса : НАДУ, 2013.
14. Децентралізація та ефективне місцеве самоврядування: навч. посібник для посадовців місцевих та регіональних органів влади та фахівців з розвитку місцевого самоврядування. К.: ПРООН/МПВСР, 2007. 269 с.
15. Інституційний розвиток місцевого самоврядування в умовах державноуправлінських реформ : наук. розробка / авт. кол.: І. В. Козюра, А. О. Краснейчук, Ю. Г. Іванченко та ін. К.: НАДУ, 2012. 60 с.
16. Інституційний розвиток місцевого самоврядування в Україні в умовах державноуправлінських реформ: монографія; за заг. ред. І. В. Козюри ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т пробл. держ. упр. та місц. самоврядування. Лубни : Інтер Парк, 2013. 180 с.
17. Мельниченко О. А. Територіальна організація влади в Україні: конспект лекцій. Харків: ФОП Леонов Д.С., 2016. 102 с.
18. Муніципальне право України: Підручник / В. Ф. Погорілко, О. Ф. Фрицький, М. О. Баймуратов та ін.; за ред. В. Ф. Погорілка, О. Ф. Фрицького. К.: Юрінком Інтер, 2006. 592 с.

Інформаційні ресурси:

19. Офіційний сайт Проекту «Децентралізація дає можливості». URL: <https://decentralization.gov.ua/>
20. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.zakon.rada.gov.ua>
21. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua>.
22. Офіційний сайт Міністерства розвитку громад та територій України. URL: <https://www.minregion.gov.ua>
23. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>